

Epilepsiakohtauksen

Ensiapu

Jokainen voi auttaa epilepsiakohtauksen saanutta

Epilepsiakohtauksen

Ensiapu

Epileptinen kohtaus johtuu aivojen sähköisen toiminnan ohimenevästä häiriöstä. Kohtauksen oireet haittaavat ihmisen tavanomaista toimintakykyä. Poikkeavan sähköpurkauksen sijainnista ja leviämisalueesta aivoissa riippuu, minkälaisia oireita kohtauksen aikana ilmaantuu. Kohtauksia on hyvin monenlaisia. Tavallisimpia ja välitöntä hoitoa vaativia oireita ovat tajuttomuuskouristus- ja tajunnanhämmärtymiskohtaukset.

Yleensä kohtaus kestää muutaman minuutin ja menee itsestään ohi. Jos kohtaus pitkittyy tai kohtaukset toistuvat niin tiheästi, että kohtauksen saanut henkilö ei välillä toivu, on henkilö hengenvaarassa. Tällöin tulee soittaa hätänumeroon 112 ja toimia hätäkeskuksen ohjeiden mukaan.

Osalla epilepsiaa sairastavista saattaa esiintyä erilaisia varsinaista kohtausta ennakoivia oireita kuten ahdistuneisuutta tai ärtyisyyttä. Kohtauksen tuloa ennakoivien oireiden perusteella ei tule soittaa 112:en, vaan vasta jos itse kohtaus pitkittyy.

Osa epilepsiaa sairastavista käyttää epilepsiatunnusta esimerkiksi ranteessa.

Jokainen voi auttaa epilepsia-
kohtauksen saanutta henkilöä.

Ensiavun antaminen ei vaadi
erityistaitoja.

Tajuttomuuskouristuskohtaus

Tajuttomuuskouristuskohtauksen saanut henkilö menettää tajuntansa, kaatuu ja vartalo jäykistyy. Kieli tai poski voi jäädä hampaiden väliin, jolloin suusta vuotaa verta. Jäykistymistä seuraavat nykivät kouristukset. Hengitys salpautuu muutamaksi sekunniksi ja suusta voi tulla sylkeä tai vaahtoa. Kouristuksia voi seurata jälkiuni, josta henkilö on jo herätettävissä.

Tavanomainen tajuttomuuskouristuskohtaus kestää alle 2 minuuttia. Tajuttomuuskouristuskohtaus on poikkeavan pitkittynyt, kun se kestää yhtäjaksoisesti yli 2 minuuttia tai kun kohtaukset toistuvat ilman, että henkilö ehtii välillä toipua ennalleen.

Ensiapuohjeet

1. Pysy rauhallisena.
2. Älä yritä estää kouristusliikkeitä. Huolehdi siitä, ettei henkilö kolhi päätään (pehmuste pään alle) tai muuten vahingoita itseään.
3. Älä laita suuhun mitään, sillä se vaikeuttaa hengittämistä.
4. Käännä henkilö kylkiasentoon heti, kun kouristukset vähenevät. Näin hengitystiet pysyvät avoimina ja mahdolliset eritteet pääsevät valumaan suusta ulos.
5. Varmista, että henkilö pystyy hengittämään esteettä ja ilmapirta tuntuu.
6. Kohtauksen mentyä ohi, varmista, että henkilö ei ole loukannut itseään ja on toipunut kunnolla, vastaa kysymyksiin ja tietää, minne menee, ennen kuin jätät hänet ilman seurantaa.

Soita hätänumeroon 112, jos

- henkilö hengittää huonosti, ei toivu tai on loukkaantunut kohtauksen aikana.
- epilepsiaa sairastavan henkilön kohtaus pitkittyy eli kouristaminen kestää yli 2 minuuttia tai kohtaus uusiutuu ennen kuin hän on toipunut edellisestä kohtauksesta.
- et tiedä, onko henkilöllä epilepsia.

Tajunnanhämärtymiskohtaus

Tajunnanhämärtymiskohtauksen aikana henkilö voi vaikuttaa sekavalta, eikä ole täysin tietoinen ympäristöstään. Hän saattaa toistaa tiettyä mekaanista liikettä, esimerkiksi kävelee päämäärättömästi, hieroo käsiään, nypii vaatteitaan tai maiskuttelee. Tajunta on hämärtynyt, hän ei tajua, mitä tapahtuu, eikä pysty vastaamaan kysymyksiin asiallisesti.

Tavanomainen tajunnanhämärtymiskohtaus kestää muutamia minuutteja. Tajunnanhämärtymiskohtaus on poikkeavan pitkittynyt, kun se kestää yhtäjaksoisesti yli 5 minuuttia tai kun kohtaukset toistuvat ilman, että henkilö ehtii välillä toipua ennalleen.

Ensiapuohje

1. Pysyttele kohtauksen saaneen henkilön lähetyvillä ja yritä tarvittaessa varovasti ohjailla häntä siten, ettei hän vahingoita itseään.
2. Älä yritä estää henkilön liikkumista, sillä hän todennäköisesti vastustaa sinua.
3. Anna kohtauksen mennä ohi itsestään.
4. Kohtauksen mentyä ohi, varmista, että henkilö on kunnolla toipunut, vastaa kysymyksiin ja tietää, minne on menossa, ennen kuin jätät hänet ilman seurantaa.

Soita hätänumeroon 112, jos

- kohtaus pitkittyy eli kestää yli 5 minuuttia.
- henkilö on loukkaantunut kohtauksen aikana tai ei toivu normaalisti kohtauksen jälkeen.

Jos henkilö on loukkaantunut kohtauksen aikana, soita hätänumeroon 112.

Jos et ole varma, kuinka toimia, soita hätänumeroon 112.

Ensiapuläkkeet pitkittyneessä kohtauksessa

Valtaosa (> 90 %) epileptisistä kohtauksista menee ohi itsestään muutamassa minuutissa. Ne eivät vaadi erityistoimia tai erityistä lääkehoitoa kohtauksen yhteydessä. Epilepsian hoitoon käytetään pitkäaikaista kohtauksia ehkäisevää lääkehoitoa, jota tehostetaan, jos henkilöllä on lääkityksestä huolimatta kohtauksia.

Pitkittyneiden kohtausten hoitoon käytetään ensiapulääkettä. Jos henkilöllä on taipumusta pitkittyneisiin kohtauksiin, ensiapulääkettä voidaan määrätä kotioloihin varalle. Hoitava lääkäri määrää ensiapuläkkeen, antaa kirjallisen yksilöllisen ohjeen ensiapuläkkeen käytöstä ja ohjaa yhdessä hoitajan kanssa läkkeen oikean käytön ja ohjeen henkilön seurannasta läkkeen annon jälkeen. Ensiapuläkkeenä voidaan käyttää posken limakalvolle annosteltavaa midatsolaami-liuosta tai nestemäistä diatsepaami-peräruisketta. Ensiapuläkkeet antaa yleensä perheenjäsen, päiväkodin, koulun tai hoitokodin työntekijä, eikä läkkeen antajan tarvitse olla terveydenhuollon ammattilainen. Antajan täytyy hallita läkkeenantotekniikka ja tietää, milloin kyseisen henkilön kohtaus on poikkeuksellisen pitkä tai uhkaa uusiutua ja vaatii ensiapuläkkeen annon. Mikäli kohtaus jatkuu ensiapuläkkeen annosta huolimatta, on soitettava hätänumeroon 112 ja toimitettava henkilö sairaalahoitoon.

Jos henkilön epilepsia on ollut hyvässä hoitotasapainossa tai henkilö on ollut kohtaukseton, ensiapulääkettä ei tarvitse määrätä varalle. Jos epilepsiaa sairastava henkilö hyvästä hoitotasapainosta huolimatta saa yllättäen kohtauksen, on tärkeää olla yhteydessä hoitopaikkaan tai tarvittaessa hakeutua päivystykselliseen hoitoon ja saada ohjeet pitkäaikaiseen lääkitykseen tarvittavista muutoksista.

Lähes 60 000 suomalaista sairastaa epilepsiaa ja lapsia heistä on noin 5 000. Jatkuvaa epilepsialääkitystä tarvitsee 36 000 henkilöä ja vaikeahoitoista epilepsiaa sairastaa 9 000 henkilöä kaikista epilepsiaa sairastavista.

Epilepsiaan voi sairastua missä iässä tahansa, yleisimmin kuitenkin varhaislapsuudessa tai ikääntyneenä. Vuosittain epilepsialääkitys aloitetaan noin 3 000 henkilölle, joista 800 on alle 15-vuotiaita.

Epilepsia on pitkäaikaissairaus, jonka hoito jatkuu usein läpi elämän.

Malmin kauppatie 26

00700 Helsinki

☎ +358 9 350 8230

✉ epilepsialiitto@epilepsia.fi

www.epilepsia.fi

